

Τ. Ε. Ι. ΗΠΕΙΡΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

ΑΥΤΙΣΜΟΣ

Προσπάθεια Προσέγγισης του Γυάλινου αυτού Κόσμου

ΟΡΙΣΜΟΣ

- Διαταραχή της πρώιμης παιδικής ηλικίας. Προκαλεί σημαντικές επιπτώσεις στην κοινωνική και επικοινωνιακή ανάπτυξη.
- Άγνωστες αιτίες. Δεν είμαστε σε θέση να τον αποτρέψουμε (πρόληψη) ή να το θεραπεύσουμε.
- Τα συμπτώματα είναι αρκετά ανόμοια. Πάντα περιλαμβάνουν ελλείμματα στις κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες. Παρατηρείται περιορισμένο ενδιαφέρον και επαναλαμβανόμενες συμπεριφορές.

ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Τριάδα των διαταραχών:

- Κοινωνικοποίηση: μείωση, παρέκκλιση και καθυστέρηση στην ανάπτυξη της κοινωνικοποίησης, ειδικά της διαπροσωπικής ανάπτυξης.
- Γλώσσα και επικοινωνία: μειωμένη χρήση, παρέκκλιση της γλώσσας και της επικοινωνίας (λεκτική και μη).
- Σκέψη και συμπεριφορά: ακαμψία στη σκέψη, τη συμπεριφορά. Απουσία συμβολικού παιχνιδιού.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- Διαταραχή στην αμοιβαία κοινωνική αλληλεπίδραση.
- Διαταραχή στην κοινωνική επικοινωνία.
- Άκαμπτη σκέψη, περιορισμένο παιχνίδι και φαντασία, στερεοτυπικές συμπεριφορές και ενδιαφέροντα.

ΑΛΛΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- Προβλήματα στον έλεγχο της κίνησης.
- Προβλήματα μίμησης της κίνησης.
- Διαταραχές του οπτικού ελέγχου και βλεμματικής επαφής.
- Προβλήματα λόγου.
- Ασυνήθιστες παράξενες αντιδράσεις σε αισθητηριακές εμπειρίες.
- Ακατάλληλες συναισθηματικές αντιδράσεις.
- Ποικίλες διαταραχές στις φυσικές λειτουργίες και τη φυσική ανάπτυξη.
- Ιδιαίτερες ικανότητες.
- Προβλήματα συμπεριφοράς.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ

- Ψυχολογικά ή περιβαλλοντικά αίτια
- Οργανικά αίτια

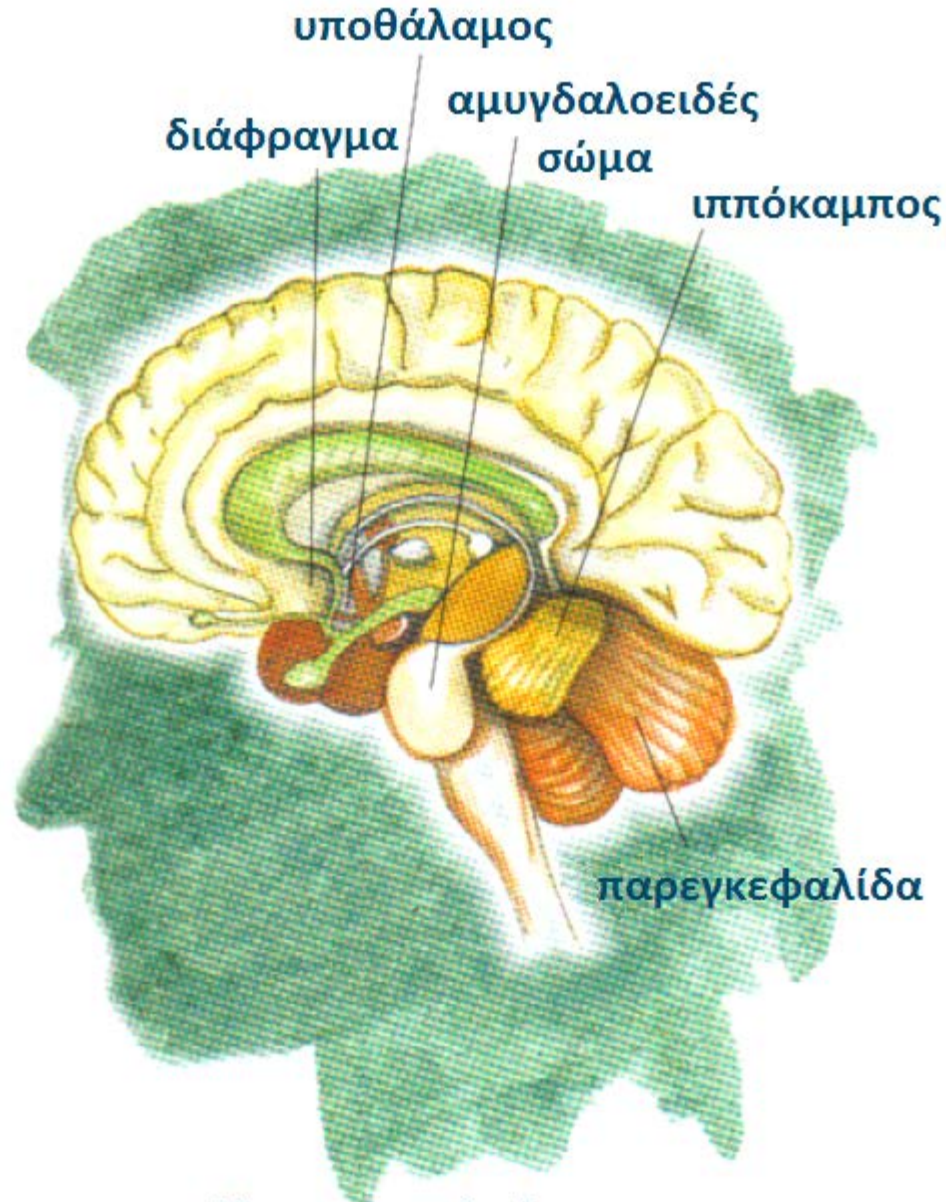
Ψυχολογικά ή περιβαλλοντικά αίτια:

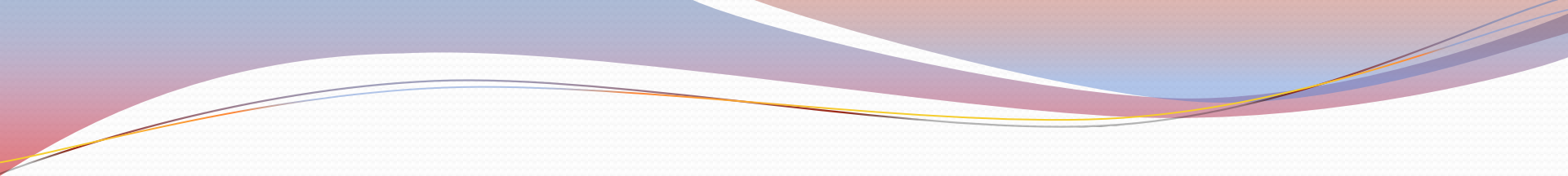
- Έμφαση σε συναισθηματικές δυσκολίες και ψυχολογικούς παράγοντες.
- Μπορεί να οφείλεται σε πρώιμο περιβαλλοντικό στρες ή τραύμα, σε ελλιπή αλληλεπίδραση γονέα-παιδιού, σε ψυχοπαθολογία ή ακρότητα στη συμπεριφορά των γονέων.
- Σύμφωνα με το Bettelheim (1967) ο αυτισμός είναι αποτέλεσμα ακατάλληλης μητρικής φροντίδας (μητέρα ψυγείο).
- Οι θεωρίες αυτές δεν επιβεβαιώνονται.

Οργανικά αίτια: Εγκεφαλική λειτουργία

- **Ερευνητές άρχισαν να καταλαβαίνουν ποια μέρη του εγκεφάλου επηρεάζονται από τον αυτισμό.**
- **Διαφορές στο μεταιχμιακό σύστημα και το μετωπιαίο λοβό.**
- **Τα νευρικά κύτταρα στον ιππόκαμπο και το αμυγδαλοειδές σώμα είναι ανώριμα.**
- **Στα άτομα με αυτισμό μπορεί να υπάρχουν λιγότερα κύτταρα Purkinje και λιγότεροι νευρώνες στην παρεγκεφαλίδα.**

-
- Εντοπίζεται ανώμαλη λειτουργία του ανοσοποιητικού συστήματος που οφείλεται στις χημοκίνες.
  - Αύξηση της σεροτονίνης στο αίμα πολλών αυτιστικών παιδιών ενώ στο νωτιαίο υγρό και σ' άλλα σημεία του σώματος είναι στα φυσιολογικά επίπεδα.

Γενετικές ανεπάρκειες

- Αν ένα από τα ομοζυγωτικά δίδυμα έχει αυτισμό, 90% πιθανότητες να έχει και το άλλο παιδί.
- Παιδιά που έχουν αδέρφια με αυτισμό είναι πιο πιθανό να παρουσιάσουν ενδείξεις αυτισμού.
- Υπάρχουν ενδείξεις ότι οφείλεται σε σύνθετες αλληλεπιδράσεις 3 ως 15 γονιδίων.

Χρωμοσωμικές ανωμαλίες

- Το «εύθραυστο-Χ σύνδρομο» προκαλεί νοητική υστέρηση.
- Παρατηρείται περισσότερο στα αγόρια.
- Εμφανίζει πολλά συμπτώματα ίδια με αυτά του αυτισμού (καθυστέρηση στην κατάκτηση του λόγου, ηχολαλία, ανικανότητα τήρησης των πραγματολογικών κανόνων).
- 10-20% των αυτιστικών παιδιών έχουν χρωμοσωμική ανωμαλία, με πιθανότερη το εύθραυστο-Χ σύνδρομο.

Προγεννητική ή περιγεννητική βλάβη

- Υψηλό ποσοστό περιγεννητικών επιπλοκών σε παιδιά με αυτισμό.
- Το παιδί παίζει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία του τοκετού και τα αναπτυξιακά προβλήματα των εμβρύων μπορεί να δημιουργήσουν δυσκολίες κατά τη γέννηση.
- Η παρουσία δυσμενών περιγεννητικών παραγόντων υποδηλώνει εγκεφαλική βλάβη εξαιτίας ίσως της ανοξίας.

Μολυσματικές ασθένειες

- Καταγράφονται περιπτώσεις που υπάρχει προσβολή παιδιών από ιό πριν την εκδήλωση των αυτιστικών συμπτωμάτων.
- Μόλυνση στις μητέρες, στα αρχικά στάδια της εγκυμοσύνης.
- Εάν το ΚΝΣ μολυνθεί σε μια κρίσιμη χρονική περίοδο, μπορεί να προκληθεί αυτισμός.
- Οι ρετροϊοί, ο έρπης και ο μεγαλοκυτταροϊός έχουν προταθεί ως πιθανά αίτια του αυτισμού.

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- Προσβάλλει 1 στις 700 γεννήσεις.
- Ομοζυγώτης δίδυμος είναι πιο πιθανό να παρουσιάσει αυτισμό, απ' ότι ετεροζυγώτης.
- 4 φορές συχνότερος στα αγόρια.
- Το 75% παρουσιάζει χαμηλό νοητικό επίπεδο.
- Έναρξη της διαταραχής πριν τα 3 χρόνια.

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ

- Δεν υπάρχουν βιολογικοί δείκτες ή ιατρικά τεστ που να μπορούν να υποδείξουν την παρουσία του αυτισμού.
- Οι συμπεριφορικές εκδηλώσεις συχνά ποικίλουν ως συνάρτηση της ηλικίας ή του αναπτυξιακού επιπέδου.
- Γνωρίσματα που διακρίνονται κατά τη σχολική ηλικία, μπορεί να μην είναι τα ίδια με εκείνα της προσχολικής ή της εφηβικής ηλικίας.
- Τα συμπτώματα του αυτισμού ταυτίζονται με αυτά ορισμένων άλλων ασθενειών

ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

- Διαγνωστικό και Στατιστικό Εγχειρίδιο Ψυχιατρικών Διαταραχών (DSM-IV).
- Διεθνής Ταξινόμηση Νόσων (ICD-10).

DSM – IV

A. Διαταραγμένη κοινωνική συμπεριφορά

- Διαταραχές σε μη λεκτική κοινωνική συμπεριφορά, όπως οπτική βλεμματική επαφή και συναισθηματική έκφραση.
- Διαταραχές στην ανάπτυξη σχέσεων με συνομηλίκους.
- Διαταραχές στη μεταφορά πληροφοριών χωρίς προτροπή από το περιβάλλον.
- Διαταραχές σε αμοιβαίες κοινωνικές επαφές και συναλλαγές.

B. Διαταραγμένη επικοινωνία

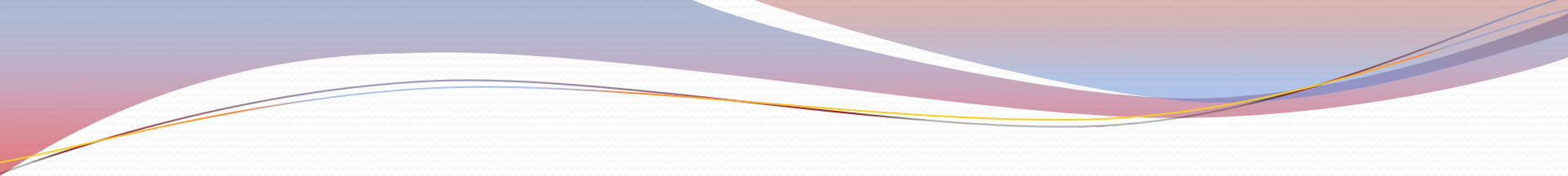
- **Ανύπαρκτη ή καθυστερημένη ομιλία χωρίς καμία προσπάθεια ανάπτυξης άλλων τρόπων επικοινωνίας, όπως για παράδειγμα με χειρονομίες ή παντομίμα.**
- **Έλλειψη πρωτοβουλίας στην έναρξη ή διατήρηση συνομιλιών με άλλους ανθρώπους.**
- **Χρήση στερεότυπου, επαναληπτικού και με άλλες ιδιορρυθμίες λόγου.**
- **Έλλειψη φαντασίας και προσποίησης στο παιχνίδι.**

Γ. Περιορισμένα ενδιαφέροντα και επαναληπτική ή στερεότυπη συμπεριφορά

- Περιορισμένα ενδιαφέροντα και ενδιαφέρον για πράγματα στο περιβάλλον τους που δεν ενδιαφέρουν συνήθως τα συνομήλικα τους παιδιά.
- Αντίσταση σε αλλαγές, ακόμα και για πολύ ασήμαντα πράγματα και επιμονή σε ρουτίνες και τελετουργίες που δεν έχουν καμιά λειτουργικότητα.
- Στερεότυπες κινήσεις, στερεότυπος λόγος και στερεότυπη επεξεργασία οπτικών και άλλων ερεθισμάτων, π.χ. αμφιταλαντεύσεις, κινήσεις χεριών και ασυνάρτητος λόγος.
- Ασυνήθιστο ενδιαφέρον για μέρη ή χαρακτηριστικά αντικειμένων, π.χ. σε ρόδες αυτοκινήτων, κάποιο χρώμα κ.λ.π..

ΣΥΝΝΟΣΗΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΙΚΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ

- Συχνή εμφάνιση ψυχοπαθολογίας στον αυτισμό.
- Η παρουσία ή όχι συννοσηρότητας παίζει ρόλο στη χειρότερη ή καλύτερη έκβαση.
- Η έγκαιρη αναγνώριση και αντιμετώπιση έχει σημασία στον αυτισμό. Στο πλαίσιο συννοσηρών καταστάσεων προκύπτουν τάσεις και συμπεριφορές που τείνουν να καθιερώνονται.

-
- **Νοητική καθυστέρηση.**
  - **Σύνδρομο Asperger.**
  - **Σχιζοφρένεια.**
  - **Διαταραχή ελλειμματικής προσοχής. (Δ.Ε.Π)**

ΝΟΗΤΙΚΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ

- Στη Ν.Κ υπάρχει ανικανότητα για επίλυση πρακτικών προβλημάτων, στον αυτισμό αδυναμία για επικοινωνία και ιδιομορφίες της συμπεριφοράς.
- Τα παιδιά με Ν.Κ επιδιώκουν την επαφή με την πραγματικότητα, δεν έχουν δυσκολία στην επεξεργασία των ερεθισμάτων και μεταπτώσεις στο ρυθμό ανάπτυξης τους, σε αντίθεση με τα αυτιστικά.
- Σε παιδιά με Ν.Κ υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες επιτυχίας.

ΣΥΝΔΡΟΜΟ ASPERGER

Τα χαρακτηριστικά δεν είναι τόσο διάχυτα στο σύνδρομο Asperger.

- Χαρακτηριστικά όπως: διαταραχή της επαφής, ιδιομορφίες στην επικοινωνία, δυσκολίες στην κοινωνική προσαρμογή, κινητικές στερεοτυπίες, σποραδικές κατακτήσεις εξαιρετικής διανοητικής ικανότητας σε συγκεκριμένες περιοχές, διάσπαρτο πεδίο διανοητικών επιτευγμάτων, υπάρχουν αλλά πιο ήπια.
- Οι νοητικές λειτουργίες δεν υφίστανται γενική καθυστέρηση ή επιβράδυνση.

ΣΧΙΖΟΦΡΕΝΙΑ

- Με έναρξη την παιδική ηλικία εμφανίζεται ύστερα από χρόνια φυσιολογικής ανάπτυξης.
- Ο αυτισμός δε συνδέεται με τη σχιζοφρένεια με κανένα ευθύ τρόπο.
- Παρουσιάζεται περίπου εξίσου και στα 2 φύλα. Δε συνδέεται με Ν.Κ και κρίσεις επιληψίας. Υπάρχουν περίοδοι που αγγίζουν το κανονικό. Συνοδεύεται από παραισθήσεις και ψευδαισθήσεις.
- Σπάνια αναφέρεται στο οικογενειακό ιστορικό αυτιστικών παιδιών.

Δ.Ε.Π

- Διαταραχή αποτελούμενη από μικρή διάρκεια προσοχής.
- Ο δρ.Gillberg υποστηρίζει πως υπάρχει ένα συνεχές μεταξύ αυτισμού και Δ.Ε.Π.
- Ορισμένα παιδιά ίσως βρίσκονται στη μέση του συνεχούς, με ένα συνδυασμό Δ.Ε.Π και αυτιστικών διαταραχών.
- Τα παιδιά αυτά έχουν «απαλά» νευρολογικά σημάδια μαζί με Δ.Ε.Π και είναι κοινωνικά αδέξια.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

- Σκοπός: η συμβολή στη διαγνωστική διαδικασία ή/και η επιλογή των κατάλληλων στόχων για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα.
- Μπορεί να είναι τυπική ή άτυπη.
- Η επιλογή του τρόπου εξαρτάται από την ηλικία, τον τρόπο που επικοινωνεί το παιδί, το επίπεδο κατανόησης και έκφρασης του προφορικού λόγου, τη σοβαρότητα του αυτισμού, τη συνύπαρξη άλλων διαταραχών.

ΑΤΥΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Παρατήρηση του παιδιού:

- Αν το παιδί ανταποδίδει το χαμόγελο.
- Αν ακολουθεί το βλέμμα μας σε άλλη κατεύθυνση.
- Να μας δείξει τη μητέρα του ή κάποιο κάδρο με το δάχτυλο του, αν του το ζητήσουμε.
- Αν κοιτάζει παρατηρητικά γύρω του ή κοιτάζει τον εξεταστή.
- Αν ανταποκρίνεται στο άκουσμα το ονόματος του όταν δεν είμαστε στο οπτικό του πεδίο.
- Να κρίνουμε ικανοποιητικά την κοινωνική επικοινωνία του παιδιού (παιχνίδια).

-
- Να ρωτήσουμε τη μητέρα.
  - Τομείς: απλή συζήτηση, πρόθεση και τρόποι επικοινωνίας, επικοινωνιακές δεξιότητες, κατανόηση λόγου, εκφραστική ικανότητα, λεξιλόγιο, πραγματολογία.

ΤΥΠΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- Χρησιμοποιούνται σταθμισμένα τεστ προκειμένου να αξιολογηθεί ο λόγος και η επικοινωνία του παιδιού.
- **Pre-verbal Communication Schedule (Kerman and Reid 1987)**
- **Action Picture Test (Renfrew 1995)**
- **Symbolic Play Test (Low and Costelo 1988)**

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

- Συμπεριφορικές-Γνωστικές προσεγγίσεις.
- Προσεγγίσεις ενίσχυσης της κοινωνικής αλληλεπίδρασης.
- Προσεγγίσεις ενίσχυσης της εναλλακτικής επικοινωνίας.
- Αισθητηριακές-Κινητικές προσεγγίσεις.
- Ψυχοθεραπευτικές προσεγγίσεις.
- Βιοχημικές προσεγγίσεις.

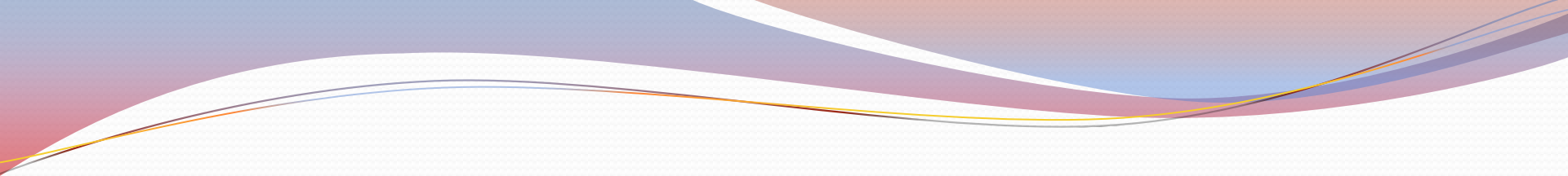
ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΕΣ – ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

- Γνωστική-Συμπεριφορική
- Πρόγραμμα TEACCH

TEACCH

- **Θεμέλιος λίθος:** η δομημένη διδασκαλία που χρησιμοποιείται.
- **Επικεντρώνεται** στη μεγιστοποίηση των ικανοτήτων των παιδιών με αυτισμό χρησιμοποιώντας τις δυνατότητες τους.
- **Προσφέρονται** ατομικοί χώροι εργασίας και οπτικά βοηθήματα.
- **Ημερήσιο πρόγραμμα:** λεκτικές οδηγίες, φωτογραφίες, αντικείμενα.

-
- Η διαμόρφωση της τάξης υπαγορεύεται από τις δεξιότητες και τις ικανότητες των παιδιών που φοιτούν σε αυτή.
  - Αρχικά στοχεύει στο σχεδιασμό προστατευόμενων πλαισίων που βοηθούν το παιδί να χρησιμοποιεί δεξιότητες που ήδη κατέχει.
  - Στη συνέχεια ενισχύεται η ανεξαρτητοποίηση του παιδιού ώστε να λειτουργήσει αποτελεσματικά στο κοινωνικό σύνολο.

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ

- Κοινωνικές ιστορίες
- Ο κύκλος των φίλων

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

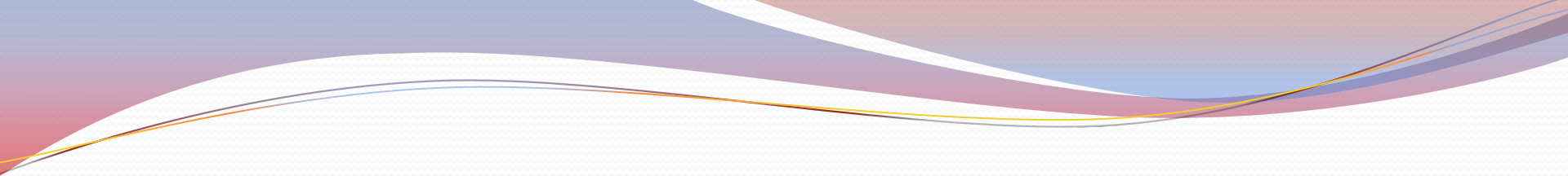
- Αντιμετώπιση κοινωνικών και επικοινωνιακών προβλημάτων.
- Περιγραφή κοινωνικής κατάστασης και παροχή ενδείξεων και οδηγιών για την εκδήλωση των κατάλληλων κοινωνικών αντιδράσεων.
- Χρησιμοποιούνται ακόμα για να εισάγουν αλλαγές, νέες ρουτίνες, να διδάξουν νέες δεξιότητες και να εξηγήσουν τα αίτια της συμπεριφοράς των άλλων.
- Σημαντικό είναι να γενικευτεί η κατακτημένη δεξιότητα.
- Δεν είναι εύκολο να περιγραφούν όλες οι συνθήκες μέσα από μια ιστορία.

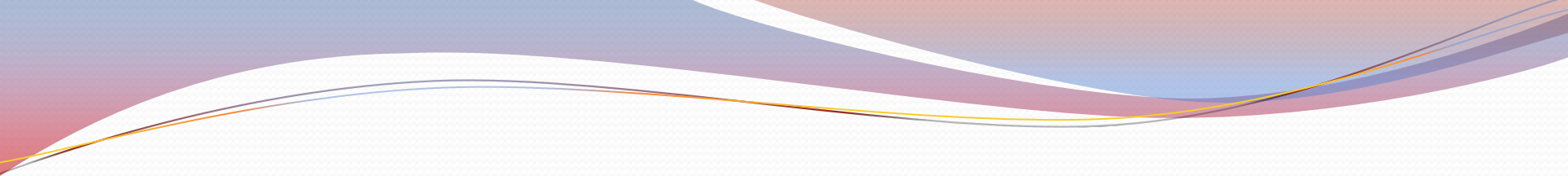
ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

- PECS
- Νοηματική γλώσσα

PECS

- Ουσιαστικά διδάσκει το παιδί να ανταλλάσσει με ένα δάσκαλο μια φωτογραφία του επιθυμητού αντικειμένου.
- Χωρίς λεκτικές προτροπές.
- Χρειάζονται ισχυροί ενισχυτές ώστε να κινητοποιήσουν το παιδί να επικοινωνεί.
- Είναι πιο σημαντικό ο τρόπος με τον οποίο το παιδί χρησιμοποιεί μια λέξη παρά το ότι μπορεί να παράγει μια λέξη.
- Πιο αποτελεσματικό να ξεκινήσει με δύο εκπαιδευτές.

-
- Το πρώτο μάθημα είναι πώς να ζητά το παιδί αυθόρμητα κάποια αντικείμενα ή δραστηριότητες.
  - Όταν το παιδί είναι σε θέση να διεξάγει μια συναλλαγή φωτογραφιών με αξιοπιστία, η εκπαίδευση μεταβάλλεται για να προάγει τον αυθορμητισμό, την επιμονή και τη γενίκευση.
  - Η τρίτη φάση αφορά στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τα σύμβολα.
  - Μετά την κατάκτηση αυτή, η εκπαίδευση επικεντρώνεται στην ανάπτυξη της δομής μιας πρότασης.

-
- Χρειάζεται να διδαχτεί στα παιδιά να χρησιμοποιούν προτάσεις όπου μια εικόνα αναπαριστά το «θέλω» και μια το επιθυμητό αντικείμενο.
  - Στη συνέχεια στόχος είναι το χτίσιμο πιο περίπλοκων προτάσεων.
  - Επικοινωνιακή λειτουργία.
  - Γενίκευση.

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

- Μη κατευθυνόμενο παιχνίδι.
- Εκπαίδευση στην πιλοτική αντίδραση.
- Ενσωματωμένες ομάδες παιχνιδιού.

ΕΝΣΩΜΑΤΩΜΕΝΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

- Δυνατότητα συμμετοχής σε παιχνίδι με πιο ικανούς συνομηλίκους, με φυσιολογική ανάπτυξη σε φυσικά περιβάλλοντα.
- Στρατηγικές που χρησιμοποιούνται για την καθοδήγηση ποικίλουν από τον προσανατολισμό, στον αντικατοπτρισμό, στο παράλληλο παιχνίδι. Τέλος, στο κοινό επίκεντρο προσοχής, στην κοινή δράση και στην υπόδηση ρόλου.

ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

- Ψυχαναλυτική
- Θεραπεία κρατήματος

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΚΡΑΤΗΜΑΤΟΣ

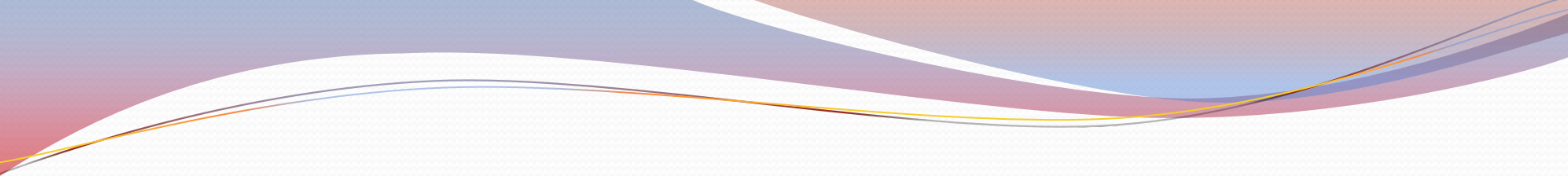
- Εμπνεύστρια η Martha Welch.
- Ο γονιός ή ο εκπαιδευτής αγκαλιάζει το παιδί με τη βία μέχρι να σταματήσει να αντιστέκεται ή μέχρι να περάσει ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.
- Χρειάζεται ο γονιός να διατηρεί βλεμματική επαφή και να μοιράζεται τα συναισθήματά που λεκτικά.
- Ενδέχεται το παιδί να βιώνει φόβο, σύγχυση, αβοηθησία, θυμό και προδοσία καθώς προσπαθεί να απομακρυνθεί από την αγκαλιά του ενήλικα.

ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑΚΕΣ – ΚΙΝΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

- Μουσικοθεραπεία
- Αισθητηριακή ολοκλήρωση

ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ

- Βασίζεται στην υπόθεση ότι η αισθητηριακή ολοκλήρωση είναι κατά βάση νευρολογική διαδικασία.
- Παιδιά με αυτισμό βιώνουν δυσλειτουργίες στον τρόπο ενσωμάτωσης των αισθητηριακών δεδομένων από τον εγκέφαλο.
- Παρουσιάζουν δυσκολίες στους αισθητηριακούς τομείς της καταγραφής, του προσανατολισμού σε ερεθίσματα, της αισθητηριακής ρύθμισης και της αυτορρύθμισης, της επεξεργασίας και διάκρισης αισθητηριακών ερεθισμάτων και της πράξης.
- Πράξη: σύλληψη, οργάνωση και εκτέλεση μιας ακολουθίας πράξεων.

-
- Διαφορετική αντίδραση ανάλογα με το βαθμό ευαισθησίας. Π.χ., το υπερβολικά ευαίσθητο παιδί, γίνεται πιο ήσυχο.
  - Αναπτύσσεται το λεξιλόγιο, βελτιώνεται η βλεμματική επαφή. Τα παιδιά μπορούν να επικοινωνήσουν και να αποκτήσουν ανεξαρτησία.
  - Δεν υπάρχουν πειστικά αποδεικτικά στοιχεία για τον τρόπο που επιτυγχάνονται οι αλλαγές.

ΒΙΟΧΗΜΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

- Φαρμακοθεραπεία
- Άλλες βιοχημικές θεραπείες:
  1. Δίαιτα ελεύθερη από καζεΐνη και γλουτένιο.
  2. Θεραπεία κατά του μύκητα candida.
  3. Θεραπεία με βιταμίνες.
  4. Θεραπεία με Διμελθυγλυκίνη.
  5. Έλλειψη σιδήρου.

ΦΑΡΜΑΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

- Η πλειοψηφία παίρνει ψυχοτρόπα φάρμακα. Υπολείπονται αντιεπιληπτικά και συμπληρώματα για τον αυτισμό.
- Βελτίωση αυτιστικών συμπτωμάτων.
- Πρέπει να χρησιμοποιούνται παράλληλα και με την κατάλληλη γνωστική συμπεριφορική ή συναισθηματική εκπαίδευση και υποστήριξη.
- Αυξάνεται η ικανότητα του ατόμου να επωφελείται από εκπαιδευτικές και συμπεριφορικές παρεμβάσεις.
- Η λήψη πρέπει να διακόπτεται σταδιακά για να σταματήσει το παιδί να εξαρτάται από αυτά.

Ο ΑΥΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Πάνω από 50.000 άνθρωποι έχουν αυτισμό.
- Δεν υπάρχουν οι κατάλληλες παροχές υπηρεσιών διάγνωσης, υγείας, εκπαίδευσης, ημερήσιας απασχόλησης και προστατευόμενης διαβίωσης.
- Μόλις πριν μία δεκαετία ψηφίστηκαν νόμοι που περιλαμβάνουν τα αυτιστικά άτομα.
- Το κράτος χορηγεί 200€ το μήνα σε αυτιστικά παιδιά, εάν διαπιστωθεί πως έχουν πάνω από 67% αναπηρία λόγω νοητικής στέρησης.

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

- Συχνότερη παρουσία στα αγόρια.
- Γονίδια συνδέονται με την εμφάνιση της διαταραχής.
- Η έκθεση σε τεστοστερόνη κατά την εμβρυική ηλικία σχετίζεται με την παρουσία αυτισμού.
- Μητρικά αντισώματα που περνούν τον πλακούντα ευθύνονται για την εμφάνιση αυτισμού στα παιδιά.
- Η ωκυτοκίνη συντελεί στη μείωση των συμπτωμάτων του αυτισμού
- Δείγματα κυμάτων του εγκεφάλου, μπορεί να μας βοηθήσουν να εξηγήσουμε γιατί τα παιδιά με αυτισμό έχουν προβλήματα επικοινωνίας.

ΕΥΑ Μ.

- Είναι 8;8 χρονών. Το 2ο παιδί μιας οικογένειας.
- Αποτέλεσμα εξωσωματικής γονιμοποίησης. Φυσιολογική εγκυμοσύνη, γέννηση με καισαρική.
- Στους 15 μήνες σταμάτησε η ομιλία της.
- Διατροφή και ύπνος φυσιολογικά.
- Δυσκολίες στην επικοινωνία, το λόγο. Είχε κακή συμπεριφορά.
- Τοποθέτησή της στην Α' Δημοτικού.
- Εμφανής βελτίωση της σε όλους τους τομείς.

ΠΑΡΗΣ Π.

- Είναι 8;6 χρονών. Το 2ο παιδί μιας οικογένειας.
- Φυσιολογική εγκυμοσύνη και γέννα.
- Δε μιλούσε μέχρι τα 4. Μόνο ηχολαλία κάποιες φορές.
- Διατροφή και ύπνος φυσιολογικά.
- Τον διέκρινε ο απομονωτισμός και η δυσκολία στην επικοινωνία.
- Συμβουλευτική υποστήριξη.
- Βελτίωση του σε όλους τους τομείς.

ΣΤΡΑΤΟΣ Ν.

- Είναι 11 χρονών. Το 2^ο παιδί μιας οικογένειας.
- Φυσιολογική εγκυμοσύνη και γέννα.
- Στους 18 μήνες σταμάτησε η ομιλία του.
- Διατροφή και ύπνος φυσιολογικά.
- Κλεισμένος στον εαυτό του. Ήρεμος και ευαίσθητος.
- Αλλαγή της κοινωνικής ισορροπίας.
- Άλλαξε τόσο, που είναι σα να «θεραπεύτηκε».

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ Μ.

- Είναι 8;6 χρονών. Το 2^ο παιδί μιας οικογένειας.
- Φυσιολογική εγκυμοσύνη, γέννηση με καισαρική.
- Περίπου 2 χρονών σταμάτησε η ομιλία του.
- Διατροφή και ύπνος φυσιολογικά.
- Κακή συμπεριφορά, έβγαζε κραυγές, μονολογούσε.
- Λογοθεραπευτική παρέμβαση.
- Βελτίωση του σε όλους τους τομείς.

ΒΑΣΙΛΗΣ Β.

- Είναι 11;3 χρονών. Το 2^ο παιδί μιας οικογένειας.
- Φυσιολογική εγκυμοσύνη και γέννα.
- Δυσκολίες στο λόγο και την επικοινωνία από την αρχή.
- Διατροφή φυσιολογική. Ύπνος σχετικά διαταραγμένος.
- Ιδιόρρυθμος, προκλητικός.
- Χρήση διεγερτικών φαρμάκων.
- Βελτίωση σε όλους τους τομείς, ανάλογη της νοητικής του κατάστασης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο αυτισμός ταλαιπωρεί και θα συνεχίσει να ταλαιπωρεί πολλούς συνανθρώπους μας.

Τα παιδιά με αυτισμό και οι οικογένειες τους αξίζουν την ευαισθησία μας.

Εξάλλου, οι Έλληνες γιατροί υπήρξαν οι πρώτοι που έδειξαν ότι μια ασθένεια μπορεί να αντιμετωπιστεί ανεξάρτητα από το πρόσωπο που την έχει...

